

TALE

Samråd M-P om den skærpede rådigheds- sanktion den 21. juni kl. 13.00-14.00

12. juni 2023

J.nr. 2023 - 4479

CAP

Nethe Udengaard Elbæk

Samrådsspørgsmål M

I en undersøgelse af kommunernes praksis for skærpede rådighedssanktioner fra april 2023 konkluderer Ankestyrelsen, at de i 52 ud af de 61 undersøgte sager fra 14 kommuner, dvs. i 85 pct. af sagerne, ville ændre og sandsynligvis omgøre kommunens afgørelse, fordi kommunens sagsbehandling ikke er i overensstemmelse med regler og praksis.

- Hvad mener ministeren er årsagen til, at kommunerne har begået fejl i et sådant omfang, som det dokumenteres i Ankestyrelsens undersøgelse?
- Hvad vil ministeren gøre for at afdække alle tilfælde af sager, hvor borgere er blevet uberettiget sanktioneret?
- Og hvordan vil ministeren sikre, at kommunerne ændrer de fejlagtige afgørelser og kompenserer de borgere, der er blevet uberettiget sanktioneret?

Der henvises til undersøgelsen "Sanktioner 2 – Praksisundersøgelse om skærpet rådighedssanktion når borgeren udviser en manglende vilje til at stå til rådighed", AST.dk, april 2023.

Samrådsspørgsmål N

- Hvordan vil ministeren som ansvarlig for lovens overholdelse sikre sig, at den fejlagtige sagsbehandling af sanktionssager, som dokumenteret med Ankestyrelsens undersøgelse "Sanktioner 2 – Praksisundersøgelse om skærpet rådighedssanktion når borgeren udviser en manglende vilje til at stå til rådighed" fra april 2023, ikke fortsætter i fremtiden, og at borgerne ikke skal frygte at blive sanktioneret uden lovligt grundlag med potentielt store konsekvenser for den enkelte?

Samrådsspørgsmål O

- Hvad mener ministeren, at det siger om borgernes retssikkerhed og kommunernes behandling af sager – ikke mindst for udsatte borgere – at Ankestyrelsen i deres undersøgelse "Sanktioner 2 – Praksisundersøgelse om skærpet rådighedssanktion når borgeren udviser en manglende vilje til at stå til rådighed" fra april 2023, finder fejl i et så markant omfang, herunder at Ankestyrelsen ville omgøre samtlige af de gennemgående sager, hvor borgeren er vurderet aktivtetsparat?
- Og hvordan vil ministeren sikre hjælp og kompensation til de borgere, hvor sanktionerne har betydet, at folk er blevet hjemløse?

Samrådsspørgsmål P

- Har ministeren, som opfølgning på Ankestyrelsens undersøgelse "Sanktioner 2 – Praksisundersøgelse om skærpet rådighedssanktion, når borgeren udviser en manglende vilje til at stå til rådighed" fra april 2023, tænkt sig at stille kommunerne til ansvar?
- Og i bekræftende fald, har ministeren da iværksat sanktioner over for kommunerne?
- Og hvis ikke ministeren har iværksat sådanne initiativer, hvad bliver konsekvensen af den ulovlige sagsbehandling så for kommunerne?

Indledning

Tak til spørgeren for at indkalde til samrådet i dag.

Der er stillet fire samrådsspørgsmål, som jeg gerne vil besvare samlet.

Lad os starte tilbage i 2018. Der blev der indgået en *Aftale om enklere og skærpede sanktioner*. Det var også på det tidspunkt, at det blev besluttet, at Ankestyrelsen skulle gennemføre 3 praksisundersøgelser ift. kommunernes administration af de ændrede regler. Den aktuelle praksisundersøgelse om den skærpede rådighedssanktion er nummer to i rækken af de undersøgelser.

Når der er fokus på den skærpede rådighedssanktion, så skyldes det, at der er tale om en meget indgribende afgørelse. Det er en meget indgribende afgørelse at stoppe en borgers ydelse i op til tre måneder. Det kan kommunen kun, hvis borgeren udviser manglende vilje til at stå til rådighed, fx hvis borgeren gentagende gange udebliver fra et tilbud uden en rimelig grund.

Resultatet af undersøgelsen er både nedslående og bekymrende. Undersøgelsen viser, at Ankestyrelsen ville omgøre eller ændre 85 pct. af de undersøgte sager. Og det bliver endnu værre, hvis man alene ser på afgørelser om skærpet rådighedssanktion overfor de mest udsatte, dvs. de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, så ville Ankestyrelsen have ændret samtlige afgørelser, hvis de var blevet behandlet som en klagesag. Det er bekymrende.

Undersøgelsen omfatter kun 61 sager fordelt på 14 kommuner. Der er altså ikke tale om en repræsentativ undersøgelse, og man kan ikke generalisere undersøgelsens resultater til at gælde alle kommuner eller alle afgørelser i de deltagende kommuner.

Når det er sagt, så giver resultaterne fra de undersøgte sager anledning til bekymring. Det er alvorligt. For det handler om borgernes retssikkerhed.

[Sanktionsaftalen]

Inden jeg dykker ned i forklaringerne på de mange fejl i den kommunale administration, vil jeg ridse op, hvad formålet er med den skærpede rådighedssanktion – og de ændringer, der blev vedtaget tilbage i 2018.

Jeg mener grundlæggende, at der er et hensigtsmæssigt formål med den skærpede rådighedssanktion. Det er afgørende for vores samfundsmodel, at alle der kan arbejde, gør det. Det skal så spejles af at samfundet klar til at gribe dem, som ikke kan og i en periode står uden et job.

Den kontrakt vi har med hinanden betyder også, at kontanthjælpsmodtagere skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det betyder blandt andet, at man skal deltage i samtaler og beskæftigelsesrettede tilbud i jobcenteret.

Holder man ikke sine aftaler med kommunen, skal det have konsekvenser. Det var derfor, at man i sin tid indførte sanktionen.

Nogle kontanthjælpsmodtagere kæmper med andre udfordringer udover ledighed. Det skal vi huske, når vi indretter reglerne. Derfor har der også hele tiden været de almindelige værnsregler, når kommunerne anvender sanktionsregler over for aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.

Ankestyrelsen har tidligere gennemført praksisundersøgelser af kommunernes administration af sanktionsreglerne. Disse undersøgelser viste også, at kommunerne havde store udfordringer med administrationen.

Partierne bag sanktionsaftalen fra 2018 – dvs. Venstre, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet – havde bl.a. til hensigt at gøre reglerne for sanktioner af kontanthjælpsmodtagere mere enkle.

Kommunerne skulle have lettere ved at administrere reglerne og derved begå færre fejl.

Med aftalen blev de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som er længere væk fra arbejdsmarkedet end de jobparate, samtidig omfattet af den skærpede rådighedssanktion.

Men det blev understreget i aftalen, at der kun kan iværksættes en skærpet rådighedssanktion over for udsatte borgere, når kommunen har iagttaget og overholdt de værnsregler, der gælder for udsatte borgere.

For eksempel skal kommunen altid vurdere, om en skærpet rådighedssanktion fremmer borgerens rådighed.

Kommunen skal også have udtømt alle rimelige muligheder for at komme i kontakt med borgeren for at sikre sig, at borgeren ikke har haft en rimelig grund til udeblivelsen.

Intentionerne var gode og fornuftige med aftalen tilbage i 2018. Men her 5 år og 2 praksisundersøgelser senere står det klart. Det lykkedes ikke at lave enklere regler, der er nemmere at administrere.

Reglerne er simpelthen ikke skruet godt nok sammen. Det skal vi gøre noget ved.

[Årsagerne til fejl]

Praksisundersøgelsen viser, at der er tale om grundlæggende fejl i sagsbehandlingen. Der er primært tale om grundlæggende forvaltningsmæssige fejl, hvor kommunerne ikke har kunnet dokumentere, at de for eksempel har vejledt tilstrækkeligt eller begrundet afgørelsen fyldestgørende, inden der træffes en afgørelse.

Der er også fejl, hvor kommunerne ikke kan dokumentere, at de har vurderet, om en sanktion fremmer rådigheden for en aktivitetsparat kontanthjælpsmodtager – og i nogle tilfælde at de end ikke kan dokumentere, at de har vurderet, om der er tale om en aktivitetsparat person.

Hvis kommunen har truffet en afgørelse, der ikke er i overensstemmelse med lovgivningen, og som

har haft konsekvenser for borgeren i form af fx hjemløshed, har kommunen efter en konkret vurdering pligt til at hjælpe borgerne med at komme på fode igen.

Hvad skal kommunerne gøre?

Så til den del af spørgsmålene, der handler om, hvad kommunerne skal gøre, hvis de har truffet forkerte afgørelser.

De 14 deltagende kommuner skal vurdere, om Ankestyrelsens tilbagemeldinger på de 61 konkrete sager giver anledning til at genoptage sagerne. De 14 kommuner skal desuden vurdere, om tilbagemeldingerne giver anledning til at genoptage andre sager om den skærpede rådighedssanktion.

De øvrige kommuner skal løbende følge Ankestyrelsens praksis og anbefalinger.

Ankestyrelsen har på baggrund af resultaterne bedt kommunalbestyrelsen i alle de deltagende kommuner oplyse, hvad de gør som opfølgning på undersøgelsen. Derudover afholder Ankestyrelsen dialogmøder med de deltagende kommuner, og tilbyder undervisning i sanktionsreglerne til alle kommuner.

Jeg har også indskærpet over for landets borgmestre, at kommunerne skal være opmærksomme på

at overholde de gældende regler for sagsbehandlingen. Jeg har samtidig opfordret alle kommuner til at følge op i forhold til egen praksis og følge de anbefalinger, som fremgår af Ankestyrelsens praksisundersøgelse.

Som minister kan jeg ikke tvinge kommunerne til generelt at genoptage alle sager, hvori der er truffet afgørelse om skærpet rådighedssanktion. Men kommunerne skal af egen drift genoptage konkrete sager, hvis de har en konkret formodning om, at reglerne ikke er blevet overholdt. Det forventer jeg, at de gør.

Jeg kan da også konstatere, at fx Odense Kommune, som var en del af praksisundersøgelsen, nu vil genåbne omkring 170 sager. Det er godt, at kommunerne tager fat, hvis de har en mistanke om at reglerne på dette område ikke er blevet overholdt.

I de sager som genoptages – skal kommunen betale ydelsen tilbage til borgeren – hvis afgørelsen er truffet på et forkert grundlag.

[Hvad vil ministeren gøre]

Selvom det er kommunerne, som har ansvaret for at administrere korrekt, så er det os politikere, som

har ansvaret for den lovgivning kommunerne administrerer efter.

Det er vores ansvar at sikre, at de regler vi laver, også er til at administrere ude i virkeligheden. Det skylder vi både kommuner og borgere.

Vi må erkende, at praksisundersøgelsens resultater viser, at reglerne er for komplicerede. Der er et behov for, at vi kigger reglerne kritisk efter i sømmene.

Derfor vil jeg – som jeg også tidligere har meddelt Beskæftigelsesudvalget –invitere aftalepartierne til at drøfte indretningen af sanktionsreglerne med særligt fokus på reglerne for de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.

Afslutning

Så lad mig slutte af med at slå én ting fast. Hvis man modtager kontanthjælp, skal man stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Man skal deltage i aktive tilbud.

Og man skal overholde sine aftaler med kommunen.

Samtidig kan der ikke være nogen diskussion om, at kommunerne skal administrere efter lovgivningen. Så det forventer jeg, at de gør.

Når det er sagt, så har vi politikere også et medansvar i at få reglerne til at fungere. I denne sag har vi tydeligvis designet rammerne for kommunernes administration uhensigtsmæssigt.

Det handler om os alle. Det handler om vores tryghed. Det handler om vores retssikkerhed. Og derfor går jeg til sagen med stor alvor.

Jeg vil se frem til den kommende drøftelse af sanktionsreglerne med aftalepartierne.

Tak for ordet.